

6. Грубинко А.В. Роль Великобританії в формуванні зовнішньої політики ЄС в контексті ведучих теорій євроінтеграції / А.В. Грубинко // Вестник МГІМО-Університету. – 2015. – №1 (40). – С. 18-28.

7. Марцинкевич А.М. Вимоги до кандидата на посаду судді: зарубіжний досвід / А.М. Марцинкевич // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2011. – Вип. 7. – С. 349-354.

Крет В.

*студентка юридичного факультету ТНЕУ
Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права
Грубинко А.В.*

«Хто не знає свого минулого, той не вартий
свого майбутнього.

Хто не шанує видатних
людей свого народу, той сам не годен пошани».

(М. Рильський)

АДВОКАТИ ТЕРНОПІЛЛЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХ СТ. В РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

У наш час мало хто цікавиться історією нашого краю чи людьми, які насправді змінили цю історію. Зазвичай ми не замислюємось, що варто зайти в Інтернет не тільки заради соціальних мереж, заради згадати про справді шанованих людей, про яких мало хто пам'ятає. Сьогодні можна почути, що юриспруденція стала одноманітною, а юристів стало занадто багато. Тому ті молоді люди, які прагнуть справді піднятися на вищий рівень і відокремитись від «сірої маси», можуть відкрити історію видатних і талановитих людей та почерпнути «маленьку таємницю» їх таланту.

Такими талановитими людьми, якими можуть пишатись не тільки тернополяни, а й уся Україна, є відомі адвокати Тернопілля: Ісидор (Сидір) Голубович, Володимир Лучаківський, Степан Брикович, Антін Горбачевський, Володимир Лисий, Ярослав Олесницький, Степан Чумак.

Не кожен мешканець Тернопільщини знає, що з 21 листопада 1918 до 2 ічня 1919 року Тернопіль був столицею ЗУНР – незалежної Української держави. Головою уряду в той час був тернопільський адвокат Ісидор Голубович. Голубович Сидір (Ісидор) Тимофійович (06 (18). 03.1873 р. – 12.01.1938 р.) народився в с. Товстенке, нині Чортківського району Тернопільської області. Громадсько-політичний діяч, правознавець. Навчався у Львівському національній університет імені Івана Франка. Громадсько-політичною діяльністю почав займатися в студентські роки. Входив до управи й очолював товариство «Академічна громада». Від 1903 р. працював адвокатом у Тернополі. 1905 р. відкрив у місті власну адвокатську контору. Виступав захисником на політичних процесах. Зокрема, у 1908 р. був одним з адвокатів М. Січинського, який на знак помсти за кривди українського населення Галичини вбив намісника краю А. Потоцького. У 1904–1914 рр.

С. Голубович очолював Тернопільську філію «Просвіти». У квітні 1911 р. був обраний послом до австрійського парламенту, а 1913 р. – до Галицького сейму, де представляв Національну-демократичну партію. 1916 р. очолив у Львові Центральний банк, який фінансував відбудову зруйнованого війною краю, водночас редагував газету «Українське слово». Від жовтня 1918 р. С. Голубович був членом Української національної ради ЗУНР. Від 9 листопада 1918 р. – секретар судівництва в уряді ЗУНР. Відігравав вагомую роль у створенні системи правових відносин у республіці. Після відставки К. Левицького у середині грудня 1918 р. очолив уряд. 4 січня – 9 червня 1919 – голова Ради державних секретарів ЗУНР, одночасно – державний секретар фінансів, торгівлі і промислу. Брав безпосередню участь у підготовці Злуки УНР і ЗУНР в одну державу, виробленні правової платформи цього акту.

Рада державних секретарів під керівництвом С. Голубовича здійснила значний внесок до розбудови держави, створення конституційного порядку і боєздатності армії, подолання голоду серед населення і вирішення національних питань. Поряд з тим уряд припустився ряду помилок, які проявились у непослідовності вирішення земельного питання, неподоланні соціальної напруги, прорахунках військової відбудови і дипломатії, існуванні корупції. Уряду та його голові не вистачало прагматизму, рішучості, наполегливості у виконанні власних рішень. 9 червня 1919 р. вся військова і державна влада в ЗУНР була передана Є. Петрушевичу. Голубович став уповноваженим Диктатора ЗУНР із внутрішніх справ. У листопаді 1919 р. разом з Є. Петрушевичем та іншими діячами він виїхав у Відень, але в роботі уряду ЗУНР в еміграції участі не брав. Також С. Голубович був учасником переговорів щодо створення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). У 1925 р. відійшов від політичної діяльності.

Володимир Лучаківський (19.03.1838 – 19.04.1903 рр.) народився в селі Ременові на Львівщині. Український громадський діяч та письменник, адвокат і бургомістр Тернополя. Маленьким хлопчиком разом з батьками переїхав у село Довжанка Тернопільського району, де його батько був парохом. Закінчивши Тернопільську українську гімназію, вступив на правознавчий факультет Львівського університету. У свої 24 роки став єдиним адвокатом у Тернополі, а з 1896 р. – першим бургомістром-українцем. Саме завдяки В. Лучаківському в Тернополі вперше з'явилося електричне освітлення, телефон і водогін. Бургомістр зустрічався з Іваном Франком, Соломією Крушельницькою, залучав їх до культурного життя Тернопілля. Та й сам успішно займався літературною творчістю. Переклав з німецької та польської мов близько 20 п'єс для аматорського театру «Руська Бесіда», з часом ці твори були головними репертуарами українського театру Галичини. Написав дві оригінальні комедії «Іспит на мужа», «Несподівані женихи». Захоплювався написання поезії та гуморесок. Переклав з німецької мови на українську «Карний закон». Видав друком «Причинок до етнографії галицького Поділля» (Тернопіль, 1883 р.). Помер 19 квітня 1903 р. Похований у Тернополі на Микулинецькому кладовищі [2].

Степан Брикович (28.08.1883 – 1948 рр.) народився в Тернополі у міщанській сім'ї. Адвокат, доктор права, громадський діяч. В рідному місті у 1902 р. закінчив гімназію. Право вивчав у Львівському університеті. Згодом повернувся до Тернополя, де спочатку працював у канцелярії С. Голубовича.

Здобувши ступінь доктора права, розпочав власну адвокатську практику. Як правник допомагав українським міщанам і селянам відстоювати свої права, які порушувалися за Австро-Угорщини (до 1914 р.), російської окупації Східної Галичини (1914–1917 рр.) та Польщі (1920–1939 рр.). Був активний учасником українського громадського життя у Тернополі і повіті за весь період праці в місті. Очолював «Міщанське братство», а в 1920–1930-і рр. – товариство «Рідна школа». Входив до управлінської філії «Просвіти» і Подільського союзу кооператив, брав участь в роботі інших організацій та установ. У травні-липні 1917 р. був секретарем Української Тернопільської ради – представницької організації, що в період революційних подій відстоювала інтереси українського населення міста. У період ЗУНР очолював відділ відбудови у комісаріаті Тернопільського повіту. У 1928 р. висувався кандидатом у послы польського сенату від Української соціалістично-радикальної партії, але не був обраний [1].

Під час окупації 1941–1944 роках – перший голова Українського допомогового комітету в Тернополі. У березні 1944 р. емігрував в Німеччину. Там перебував у таборах для переміщених осіб, надавав юридичну допомогу біженцям з України. Помер у 1948 р. в м. Вюрцбург (Німеччина).

Антін Якович Горбачевський (27.01.1856 – 1942 рр.) народився в селі Зарубинці (тепер Підволочиський район Тернопілля) в родині пароха. Відомий галицький правник, політичний та громадський діяч. Закінчив народну школу в Збаражі, класичну гімназію в Тернополі. Згодом поступив на правничий факультет Львівського університету (1879 р.). У 1881–1882 роках А. Горбачевський був бібліотекарем «Просвіти» у Львові. У 1885 році став одним із членів-засновників народницької політичної організації «Народна рада», що була створена на протигагу староруській «Руській раді». У 1884 році став доктором права й переїхав до Перемишля, де став адвокатом концептистом. Після, отримав аплікацію та відкрив власну адвокатську канцелярію у Чорткові, який був тоді центром судової округи. У Чорткові, паралельно з адвокатською працею, займався політичною та громадською роботою. Був засновником культурно-просвітницького товариства «Українська бесіда». Антін Горбачевський уклав разом з правознавцями О. Огоновським, К. Левицьким і Є. Олесницьким «Німецько-український правничий словник» (1893 р.). У 1908 році він був захисником на судовому процесі у Відні Мирослава Січинського, який на знак помсти за кривди населенню Галичини та за, м'яко кажучи, використання «адміністративного ресурсу» під час виборів застрелив у Львові намісника краю Анджея Потоцького. У 1913 році став єдиним українцем серед членів Найвищого держаного трибуналу у Відні. Рятуючись від російського наступу, виїхав на захід імперії, а в 1916 році повернувся до Галичини.

Антін Горбачевський став членом Української Національної Ради (УНРади), яка проголосила 19 жовтня 1918 р. утворення Української держави на українських етнографічних землях у складі Австро-Угорщини. 12 листопада 1918 р. його призначили повітовим комісаром Дрогобиччини. Після приходу більшовиків до Чорткова НКВД в січні 1940 року проводило обшук в помешканні А. Горбачевського. Під час обшуку він впав і зламав руку. Це врятувало старого адвоката, якого відвезли до лікарні, від негайного арешту. Однак А. Горбачевський зрозумів, що треба втікати. Він перебрався з родиною

до Львова, а звідти, через німецьку комісію з репатріації – до Кракова. Іван Горбачевський намагався спровадити брата з родиною до Праги, але це не вдалося здійснити. В грудні 1941 р. А. Горбачевський повернувся до Чорткова, де знову відкрив адвокатську канцелярію. Однак в березні 1944 р. змушений був знову тікати перед наступом більшовиків. В дорозі 88-річний сеньйор української політики й адвокатури помер у місті Сяник на Лемківщині. Це сталося 25 квітня (за іншими даними, 26 квітня) 1944 року [4].

Лисий Володимир Данилович (05.11.1893 – 26.12.1966 рр.) народився в місті Копичинці. Правник, громадський і політичний діяч. Навчався у Львівському і Віденському університетах. Від літа 1917 р. служив у австрійській армії. У лютому – квітні 1918 р. – офіцер з доручень австрійського командування при Українській Центральній Раді в Києві. Від січня 1919 р. працював у Станіславі. Восени 1919 р. – офіцер штабу Головного отамана Армії УНР С. Петлюри. Від 1923 р. проживав у м. Тернопіль, працював адвокатом. Брав участь в роботі «Просвіти», Подільського союзу кооперативів, очолював Подільський народний банк. Як діяч Української радикальної партії займався її відновленням і організаційною розбудовою. З початком Другої світової війни й уведенням на територію Західної України військ Червоної армії у вересні 1939 р. переїхав до Львова, де за сприяння К. Студинського влаштувався співробітником регіонального відділення АН УРСР. Надалі перебував у Львові, працював правничим консультантом українських організацій. Навесні 1944 р. емігрував на Захід. Від 1949 р. жив у США. Після нетривалих студій розпочав адвокатську діяльність у м. Детройт. Був одним із засновників Української вільної громади в Америці (1949 р.), секретарем окружної ради Робітнього союзу, головою Федерації американських українців у штаті Мічиган [5].

Євген Олесницький (05.03.1860 – 1917 рр.) народився в селі Великий Говилів Гусятинського повіту. Шляхтич гербу «Дубно», адвокат, видатний парламентарій. Посол Галицького сейму в 1900 – 1910 рр. і голова Українського сеймового клубу. Закінчив юридичний факультет Львівського університету. Видавець «Руської історичної бібліотеки», редактор львівських гумористичних часописів «Зеркало» (1885 р.), «Нове зеркало» (1886 р.), а також літературно-політичного місячника «Правда» (1888 р.). У Стрию 1891 р. відкрив адвокатську канцелярію, відтоді – провідник українців Стрийщини. Член проводу Української національно-демократичної партії. Співорганізатор «Маслосоюзу». Брав активну участь в діяльності інших українських господарських товариств, театрального товариства «Руська бесіда». Перекладач, автор правничих розвідок.

Євген був закоханий у літературу та історію, тому в перший львівський період свого життя пробував свої сили як редактор літературних часописів. У той час ним опікувався професор Олександр Барвінський – історик і видатний політик, його родич, за підтримки якого Євген готувався до кар'єри професора права Львівського університету. Однак у 1889 р., коли молодий чоловік довідався, що редагований ним місячник «Правда» фінансує польський князь Адам Сапіга, склав із себе повноваження редактора. Розпрощавшись з мріями про університетську кафедру, відкрив приватну адвокатську контору в Стрию. Він організував низку народних віч, які відіграли не останню роль у відмові проводу народовців від продовження угодовської політики. Відтак під час

виборчої кампанії 1895 р. намісництво вирішило за будь-яку ціну не допустити популярного стрийського опозиціонера до Сейму. Євген Олесницький був добрим промовцем. Його біограф Ісидор Сохоцький розповів історію, як під час одного із судових процесів після його блискучої промови запанувала німа тиша, яку перервав голос судді: «Пане меценасе, говоріть ще далі!» Тож у Сеймі Є. Олесницький створював польській більшості чимало клопотів. Євген мав дружні та звязки з А. Потоцьким. Розповідають, що, почувши звістку про вбивство А. Потоцького, Є. Олесницький упав від серцевого нападу зі словами «Усе пропало!». 1910 р. після другого інфаркту Є. Олесницький склав із себе повноваження президента «Руського клубу» і депутата Галицького сейму. Самоусунувшись від великої політики, діяв здебільшого на полі розвою української кооперації. Під час Першої світової війни Євген Олесницький захищав інтереси українського населення у Відні як заступник голови Загальної української ради К. Левицького. До Львова вже не повернувся. Останній рік свого життя видатний політик був паралізований і доживав віку за писанням мемуарів [6].

Степан Чумак народився 26 жовтня 1883 р. в Тернополі. Адвокат, громадський та військовий діяч, доктор права. Був лідером Українських січових стрільців. У стрілецькому легіоні перебував із 1914 року. Служив в штабній канцелярії. Певний час завідував стрілецькою бібліотекою. У період ЗУНР – старшина УГА, прокурор Тернопільського окружного військового суду. В міжвоєнний час був відомим адвокатом, одним із організаторів господарського та громадсько-політичного життя української громади Тернополя. У 1922 р. обраний членом дирекції товариства «Міщанське братство». Від осені 1923 р. був членом керівництва «Подільського союзу кооператив» і «Подільської пасічної спілки». Був одним із директорів фабрики «Калина». Під час Другої світової війни брав участь у роботі окружного Українського допомогового комітету, деякий час був головою міста. Влітку 1944 р. заарештований у Тернополі органами МДБ. Засуджений і відправлений у виправно-трудовий табір до Сибіру, де й загинув [3].

Підводячи підсумки, можна сказати, що всі ці люди заслужили славу та низький уклін, адже мало хто може добитись таких результатів. Адвокати, які займались також громадською, військовою діяльністю та багатьма різними сферами в житті. Люди, які внесли свій вклад в історію не тільки Тернопільщини, а всієї України. Ми повинні вивчати свою історію, та згадувати талановитих людей, які перебували при владі, здобували розбудовували Українську державність. Пам'ятаймо, що для справжнього таланту не важливо, де він знаходиться. Головним є бажання і прагнення реалізувати цей дар, спрямувати його на радість і щастя. Можливо колись і хтось з нас стане тою талановитою людиною, яка змінить або покращить майбутнє, і чиїм ім'ям будуть пишатись не тільки нащадки, а й вся Україна.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія сучасної України, 2012 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=26693
2. Попович Ж. Перший українець бургомістр. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.proternopil.te.ua>
3. Адвокати Тернопільщини, Chorba lawyer. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chorba1law.at.ua/index-3456.html>

4. Баран С. Ювілей сеньйора української палестри: У 80-ліття А. Горбачевського // Життя і право. – 1936. – Ч. 3; Романюк М. Горбачевський Антін // Укр. журналістика в іменах. – Л., 1999. – Вип. 6; Шаповал Ю. Коли джерела не пересихають // Дзвін. – 1999. – № 5-6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=31041

5. Гуцал П. Інститут історії України НАН України. 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

6. Обідзінський Н. Доктор Євген Олесницький. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nazarbo.blogspot.com/2016/10/blog>

Кубей В.

*студент магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Подковенко Т.О.*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЯК ОСОБЛИВЕ ДЖЕРЕЛО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

Розвиток правової системи України продовжується з моменту прийняття Конституції України як основного закону держави та джерела права, у якому було закріплено принцип верховенства права. Треба зазначити, що із цього моменту відбулося оновлення джерел права, яке повинно базуватися на принципі верховенства права. Втілення в життя принципу верховенства права потребує теоретико-методологічного опрацювання всієї системи джерел права в Україні, її розвитку та вдосконалення.

Актуальність дослідження зумовлена змінами, які відбуваються в міжнародному правопорядку, світовими глобалізаційними процесами, що вимагають дослідження системи джерел права. Інтерес викликає запитання співвідношення джерел права залежно від сфери їх впливу й можливості застосування в практичній діяльності. У цьому контексті важливо встановити ієрархію джерел права, визначивши їх приналежність до системи основних і доповнюючих.

На сучасному етапі розвитку юриспруденції немає чіткого визначення поняття «джерело права», правильніше використовувати цей термін не для всієї правової дійсності, а лише для її частини, нормативного матеріалу, що створює систему джерел права. Джерело права в широкому розумінні – це акти уповноважених суб'єктів права, що є формою вираження й закріплення правових норм і принципів, видані в межах повноважень суб'єктів правотворчості відповідно до спеціальної процедури, які мають юридичну силу й загальнообов'язковість виконання. У вузькому розумінні джерело права – спосіб зовнішнього вираження й закріплення правових норм.

У сучасному світі, коли проблема прав людини вийшла далеко за межі окремої держави, виникла необхідність у створенні універсальних міжнародно-правових стандартів, які також визнаються як основні права людини. Ці